

Ami a 24 órába belefér, és még...

Bódi Józsefné, Marika a Vasvári Pál Gyermekeotthon budaörsi lakásotthonában dolgozik. Az otthon gyermek lakói szerint ő az, aki még hétfőn is mosolyog... A HEFOP képzéseken is az egyik legaktívabb, legnyitottabb csoporttagként könyvelték el a tréner: akire mindig lehet építeni. Szerencsére a kollégái és a rá bízott gyerekek is így gondolják. A gyermekvédelemben csak két és fél éve dolgozik, de az elejétől fogva úgy érzi, hogy otthon van benne, szereti és – mint mondja – itt adhat magából valamit egy életpálya végén, amikor ezekkel a gyerekekkel foglalkozhat.

Először arról beszélgetünk, hogy kik is ezek a gyerekek: 12 gyerek, aki gyermekvédelmi gondoskodásban él. Marikát ugyanis mindenek előtt az érdekli, hogyan adhat nekik olyat, amit a gyerekek beépíthetnek, ami hatással van rájuk hosszútávon, ami valóban nekik szól. Nyugdíjhoz közeledve egy évig munkanélküliként még arra gondolt, milyen klassz lesz valóban nyugodtan, békés nyugdíjas éveit töltve éledegélni. A sors közbeszólt, megtalálták erre a munkára: a kérdés az volt, hogy volna-e kedve egy megüresedett nevelői állást betölteni. Természetesen volt. Egy hasonló, másik lehetőség is érdekelt: sérült, magatartászavaros gyerekek mellé kerestek ugyanakkor magyartanárt. Ez ugyanis az eredeti foglalkozása: magyar-országi szakon végzett az egri Tanárképző Főiskolán. Aztán 45 éves korában úgy érezte – mint fogalmaz: időskori elbuzdulás ellen –, jó lenne tanulni valamit intenzíven: hát elkezdett franciául tanulni, 2000-ben meg is kapta a nyelvtanári oklevelét.

– Hogyan néz ki egy napod?

– Nagyon jól, mert a munkarendem megengedi, hogy a délelőtti órák klasszikus nyugdíjas háziasszonyként teljenek: főzhetek, ház körüli munkákat végzek, sok olvasásra is jut időm, és kertészkedhetek is, kutyám van, madarakat etetek – teljes az életem. Férjem is nyugdíjas már, hétvégére várjuk rendszerint a gyerekeket családotól. Ezek az összejövetelek zajosak és hangosak, ahogy kell. Ebéd után egy kicsit relaxálok, belefér, és fontos átgondolnom, lelkiekben felkészülnöm a délutánra: arra gondolok, hogy a „gyerekeimmel” fogok találkozni, és ez a találkozás úgy érzem nagyon fontos, és mindennap ráhangolódom, hiszen az életünkben minden nap újrakezdünk valamit. Ha bemegyek a lakásotthonba, 100%-ban a gyerekeké akarok lenni délután 3-tól nyolcig. Ami többről is szól, mint az együtt eltöltött időről.

– Mitől több, a minőségi időtöltéstől?

– Önmagam adhatom, egyszerre taníthatom ezeket a gyerekeket, meg lehetek olyanfajta nevelőjük is, mint amilyen voltam a sajátjaimnak. Nagyon pontosan érzékelem az itt élő a gyerekek hátrányait, hiányokat, ezért szeretném az együtt töltött időbe beleszírtetni mindazt, amit csak magamból adni tudok. Meg kell mondanom, tudatosan és folyamatosan várom is a visszajelzést, hiszen szeretnék ebből én is épülni, nap mint nap gazdagodni, hogy aztán többet adhassak megint. Nyúlok az irodalmon keresztül megszerezhető élményekhez is természetesen, nem úgy mint egy magyar tanár 45 percen, hanem pl. kitaláltam, hogy három órakor mindenki összegyűlik a házban – nem tudom, máshol ezt hogy csinálják, hogy nem csinálják –, és egyfajta egymásra figyelő kört tartunk: meghallgatlak téged, mi történt veled mióta elváltunk, beszéljessünk. Így is neveztük el: a háromórás beszél-

getések. Néha gyűlésnek hívják a gyerekek. De ez mindegy, hiszen nem a név fontos. Azt szeretném tanítani nekik, hogy fejezzék ki a gondolataikat, érzelmeiket, próbálják meghatározni önmagukat abban a helyzetben, esetleg konfliktusban, amiben éppen vannak, hogy szavaik legyenek a problémáikra. Nagyon fontosnak tartom, hogy képesek legyenek beszélni.

– Ezek szerint ebben is jelentősek a hátrányaik.

– Nagyon nehezen beszélnek magukról, az érzéseikről, pontosan ezért szeretném ezt fejleszteni. A legtöbb konfliktusunk, problémánk oka, hogy nem tudják a gondolataikat megfogalmazhatóan és elfogadhatóan közvetíteni a másik ember felé. Ez óriási belső és közösségi, csoportfeszültséget is szül.

– Szerinted a gyerekek mit érzékelnek mindebből: a 'valami megint nem sikerül' feszültségét, a kudarcot, vagy mást is? Törekcsenek rá, hogy fejlődjenek? Mennyiben fogadják el a te kezdeményezéset?

– Az elején nagyon nem értették, mit is akarok. Még a kollégáim sem igazán. Sokszor a felnőttek metakommunikációs jelzésekkel, és egyéb módon is megzavarták a meghittebb beszélgetést: elhívták a gyereket, harsányan belekiabáltak – magyarul azt közvetítették a gyerek felé, hogy ez nem fontos, ez nem érdekes, hülyeség. Egy-egy munkatársam kezdte megérezni, hogy miről is szól ez, és mostanra az ellenlábásaim is drukkolnak, mert pl. egy továbbképzésen hallottak valami hasonlóról, és ez legitimizálta utólag a történéseket a számukra.

– A gyerekeknél mennyit vártál az áttörésre?

– Változó volt egyénenként, de csoportszinten kb. félév után. Az elején az egész értelmét vonták kétségbe, aztán szétszedték a részfeladatokat, és ez az ellenállás erős volt. Néha fel is adtam, kis szünet következett, és három hét kihagyás után maguk a gyerekek kérdezték, hogy most már soha sem lesznek további könyvek, idézetek, beszélgetések? Örültem, hogy ők érezték és jelezték a hiányát, kezdeményezték a folytatást. Ez azért nagyszerű, mert most már érezhetően nekik fontos.

– Hogyan telik a minőségi idő a továbbiakban?

– A délután tanulással folytatódik, méghozzá mindenki a saját szobájába vonulhat. Ez is újdonság, nehezen értették meg, hogy miért kell a saját szobájukban elvégezni a leckét. Amikor ide kerültem azt láttam, hogy ülnek a gyerekek a konyhaasztalnál, és mindegyikük a másikkal beszél meg, ha valamit nem ért a feladatban, vagy csak hangosan felcsattan valamin valaki, kikérdezi a levegőbe... ez mind igencsak zavarja a koncentrációt és az elmélyült tanulást. Mostanra tudják, miért így csináljuk, miért jobb ez nekik is, az egyéni beszélgetésekkor ezt vissza is jelzik.

– Ezek szerint van folyamatos visszajelzésed a gyerekeidről személyesen.

– Igen, azt is megkérdem, mi bajuk van velem, mi az amit elfogadnak tőlem. Néha le is írják, és gyakori a spontán közlésük is. Ha kérem, senki sem utasítja el a visszajelzést, és örömmel tölt el már ez a pusztán tény.

– Tudom, a gyerekek nagyon pozitívan állnak hozzád. Hallottam róla, hogy komolyan félnek attól, hogy elveszíthetnek téged, hogy másik munkahelyre mégy.

– Igen, de minden ilyen esetben megnyugtatom őket, hogyha rajtam múlik, én már őket nem hagyom el. Sokan elhagyták már őket. Nehezen kötődnek, félelemmel ragaszkodnak, és ez érthető is. A véleményükbe mindig belefogalmazzák a saját pillanatnyi állapotukat is, ez így tehát kettős tükör: éppen annyira szól rólok, mint rólam, illetve a kapcsolatunk állásáról is. Valaki így fogalmazott: ...voltak konfliktusaink, de azokat mindig megbeszéltük. Érti tehát, hogy én fontosnak tartom a konfliktusokat, mert azok feldolgozásából minden érintett tanulhat.

– **Az egyik fiatal fiú azt mondta rólad, hogy nagyon ki-egyensúlyozott vagy, és megállod a helyed. Szerinte nem sok ilyen ember van a világon. A másik úgy fogalmaz, hogy a legtöbbet próbálsz kihozni a gyerekekből.**

– A hibáimat általában a kicsik hozzák elő: néha kiabálok, de szeretnek velem beszélgetni, tanulni, jó hozzám fordulni mert odafigyelek a problémáikra, bizalmas közléseket megtartok. Ezt nagyon fontosnak tartják, de nehezzé is válhat, hiszen bizonyos kérdésekről, konfliktusokról, tényekről a többi felnőttnek vagy épp a gyerekközösségnek is tudnia kellene, mert könnyebb lehetne a helyzet adekvát kezelése. Viszont tényleg semmi szükség arra, hogy a belső intimitást megsértsük, ami azért sokszor előfordul. Gyakran olyan szintű kijelentéseket tesznek, ami bárki önértékét sértené, nemhogy nehezített körülmények közül érkező, számtalan traumát elszenvedett gyerekekét. Az alapvető tolerancia hiányzik: amit a felnőtt gondol, az úgy van és kész, mindenkinek ezt kell elfogadnia, ha nem, nem vagy rendes ember... Mi felnőttek is nagyon sokfélék vagyunk, sokan egyáltalán nem férünk be abba a dobozba, amibe beleprésseni óhajtanak minket, nem azon az úton haladunk, amit mások elképzelték. Én pontosan az egyéni vonások kiteljesítéséhez szeretnék segítséget adni, az értékes egyedi tulajdonságokat, képességeket erősíteni, hiszen mindenkinek ez az érdeke. Persze ebben azt is meg kellett élnem, hogy becsaptak gyerekek, hazudtak, a titoktartás-

sal kijátszottak valamit, vagy valakit – ezt, noha lassan megszoktam, ma is nehéz tudomásul vennem. Ez sajnos életstratégia némelyikükénél, amit fel is vállalnak, mondván ez kell a túlélésükhöz: egy lépéssel előrébb kell járni a környezetükénél, hogy megvédhessék magukat. Hogy ezt valahogyan helyre tudjam tenni, hogy megnyerjem őket – nem érzem lehetetlen vállalásnak, de hogy meg ne próbáljam, azt nem engedhetem meg magamnak. Szerintem lehet őszinteséggel is, lehet egyenességgel is, lehet a mindennapi praktikus tevékenységekben nyújtott mintával is előbbre jutni, és nem az állandó védekezésre felépíteni az életet. Hogy egyrészt merjenek – mert érdemes – nyitni, de ugyanakkor másrészt felelősséggel álljanak is helyt minden helyzetben, ez együtt nehéz.

– **Miben jók a gyerekeid, mit szeretnek tanulni? Azt mondta egyikük, hogy szereti, ha nem kiabálsz. Mikor nem teszed?**

– Ha hajlandók igényesen megfogalmazni, amit éppen kell. Most már pl. hajlandók piszkoztatni írni egy fogalmazásnál. Azelőtt erre semmi esély nem volt. Jeleztem konkrétan, hogy én szígyellném a tanítóm előtt az így-úgy összehordott fércet leadni, és lassanként odáig jutottunk, hogy jó néhányan rendszeresen igénylik a stilisztikai és helyesírási csiszolgatást, együtt gondolkodást. Aztán erre jó jegyet kapnak, sőt valakinek visszajelzik az iskolában, hogy mindig jó fogalmazást ír – az megteszi a hatását, és a dolog igazolja önmagát. Van, aki nagyon szeret verset tanulni, könnyen is tanul. Olyat is láttam már, hogy egyikük önként gyakorol feladatlapokról. Egyik nyolcadikosunk idézetgyűjtő versenyen nyert az iskolájukban.

Ennek a gyereknek a története azért is érdekes, mert ezután a teljesítmény után a helyi televízióban szerepelhetett volna, de az iskola igazgatója a külső megjelenése miatt nem engedte a nyilvánosság elé, hiszen tartott attól, hogy a fiatal extrémnek mondható megjelenése árt az iskola jó hírnevének, és ez kevesebb beiskolázott tanulót jelenthet majd. Akkoriban erről nemigen lehet-

Fotó: Archiv

tett vele beszélni, barátnője hasonló stílusban öltözött, viselte a haját, körmét, testdíszeit. Együtt beszéltük meg, mi szól az igazgató mellett, mi lesz, ha tényleg a szereplése miatt kevesebb gyereket akarnak majd ebbe a suliba beírni, az emberek hány százaléka ítél a külsőnk alapján – ők 70%-ra tippeltek –, mit miért fontos megtennünk. Aztán az iskolapszichológus bevonásával született kompromisszum: akkor már a frizura nem számított. Én tapintatosan úgy fogalmaztam, hogy joga van ehhez a megjelenéshez, hiszen nem okoz senki másnak kárt, csak éppen saját magának, hiszen több fronton hátrányt szenvedhet emiatt. Majd lesz rá esélyed, hogy megértsd. És amikor nem sokkal később a kiválasztott szakközépiskolába jelentkezett, és tanérvnyitóra ment, teljesen konszolidált külsővel csinálta végig. És így is maradt. De az ő esete arra is remek példa, hogy egy keményrock-rajongó szeretheti a lírát, a verseket, csak ki kell nyitni az érzékenységét. Gyakran megbeszéltük olvasmányélményeinket, és elértünk a valóban értékes irodalomhoz is.

– A te hatásod a gyerekekre és viszont, egyértelmű. Hogyan hatnak egymásra a gyerekek?

– Az elején nem tudtunk egy ebédet vagy vacsorát úgy elkölteni, hogy ott a legrágárabb, egymást sértő megjegyzések el ne hangoztak volna. Ezt nagyon nehezen lehetett elviselni. Mindenkinek más a tűrőhatára ebben is, a verbális agressziót én személy szerint néhány gyerekkel együtt igencsak elviselhetetlennek éreztem. Jeleztem is, de először nem is értették, mit akarok. Következetesen visszajeleztem az érzéseimet ezzel kapcsolatosan, és mára előttem megszűnt a trágár beszéd, vagy észlelik, és bocsánatot kérnek. Szerintem ez eredmény. Nincsenek domináns klikkek, mivel életkorban széthúzott a csoport, a legkisebb 4,5 éves, a legnagyobb 21. A nagyok nemigen abajgatják a kisebbeket, megvan a saját elfoglaltságuk, kimenőznek, külsős barátokkal tartanak inkább kapcsolatot. Élnek a maguk kis életét, úgy, mint a családban is a nagykamaszok: elvonulva, szerelmekkel, programokkal. Nyilván az érdeksérelmek okán bevonhatók a „kupa-kupa”-ba, hiszen minden helyzetben meg kell találni a lehető legtöbb érintett, ha nem mindenki számára elfogadható megoldást.

– Mesélnél a típusos probléma-helyzetekről?

– A rendtelenség, az igénytelenség, ágynemű nélküli lefekvés, ruhástól alvás, higiénés kérdések, késsel-villával evés. De olyan fejlődés is van, amikor a kis általános iskolás hazajön azazal, hogy a szép, kulturált evés miatt kettőjüket dicsérte meg a tanító néni, és büszkeséggel tölt el, hogy a két dicséretes gyerekből az egyik gyermekvédelmi gondoskodásban él, az osztályban a többi gyerek pedig a saját családjában nevelkedik, és a mi gyerekkünk eszik késsel-villával.

– Korábbi életedben pedagógusként dolgoztál. Ez segíti vagy nehezíti az óvodával, iskolával az együttműködést? Minek van jelentősége ebben a kapcsolatépítésben?

– Azt mondhatom, hogy bejáratottan jó a kapcsolat ezekkel az intézményekkel. Pedagógusként persze tisztán látom, hogy mi nem a tanár, óvónő számlájára írható, és el kell ismernem, hogy nagyon sok dologban igenis nekünk kell többfeladatot felvállalnunk ahhoz, hogy ténylegesen partneri, kölcsönösen megértő és elfogadó viszony épülhessen közöttünk. Előfordul, hogy a

nem pedagógus végzettségű kollégáim értetlenek bizonyos kérdésekben, mert nem látnak annyira bele az iskola életébe, nincsenek igazán tapasztalataik egy iskola belső működéséről, és való igaz, hogy kívülről sok minden visszásnak tűnhet. Még abban az esetben is, ha a negatív benyomásoknak van alapja, azt látom, hogy nincsen benne a kommunikációs kultúrában a megfelelő problémamarketing, az együttműködésre-visszajelzésre épülő közös érdekek felismerésén nyugvó konfliktusrendezés. Ami működik: az egymásra mutogatás. Ennek megvannak a hagyományai.

– Mit vár a gyermekotthon mint intézmény az iskolától, van ilyen kifejezett, és az iskola felé bárhogyan jelzett elvárás? Hogyan vesz részt az iskola akár a nevelési-fejlesztési terv kidolgozásában?

– Nem igazán van ennek nyoma. Önmagában az, hogy a gyerekeink a körzetes iskolába járnak – ami átlagosnak mondható, se erős se gyenge szintű –, már jót jelent, hiszen semmilyen értelemben nem tekinthetjük gyűjtőiskolának. Az igazgató dolgozott néhány évet gyermekvédelemben, tapasztalta az itteni körülményeket is, emiatt is pártfogói az attitűdje. Előfordult, hogy véletlenül bent jártam, és noha nem tanítja a gyerekeimet, mégis egy órát beszélgettünk róluk, a gondokról.

– Napi információ-áramlás nincsen?

– Üzenő és ellenőrző füzet, illetve a kicsiknél a nevelők, amikor értük mennek délután, személyesen beszélhetnek a pedagógussal. Fogadóórákra nem igazán járunk, inkább egyéni időpontokat kérek, ha egy gyerekkel gondom van, vagy telefonálok, és vannak olyan osztályfőnökök, akikkel szinte heti rendszerességgel konzultálunk. Ez jól működik így.

– A napirendben kb. az uzsonnáig jutottunk...

– Valóban kicsit elkalandoztunk. Nos az uzsonna elfogyasztását követően kötelező tanulás van, ha elfogyott a lecke, könyvet adok a kezükbe. A tévét nem kapcsolhatják be – ezért is nagyon haragudtak rám, és rossz nevelő voltam, mert leállítottam a zenehallgatás melletti tanulást is, a háttértévézést is. Egy félévben ha egyszer van ma már ebből konfliktus. Bevittem egy kis – kifejezetten nekik összeválogatott – könyvtárat a saját családi könyveinkből, úgyhogy van mihez nyúlni, sőt a karácsonyi könyvutalványunkat is beváltottuk már. Néha kiállításokra és színházba is eljutunk, ami nagy élmény a gyerekeknek. Többnyire ezek az első ilyenfajta tapasztalataik. A tanítás ebből is áll: megismertetni, megszerettetni egy kicsit a kultúrát. A dolgunk nem korlátozódik az otthon falai közé, sőt, egyik legfontosabb feladatunk éppen az integrálás segítése, ehhez pedig sok minden egyéb mellett, hasonló élményeken keresztül is vezet az út. Ennek a világnak a megismerésében fontosnak tartok még két szempontot: a reaktivitást, reagálni tudást a gyerekek tényleges szükségleteire, és úgy ízlést formálni, hogy közben legyen helye a Junior nevelési énekes dalait is megismerni és kommentálni, valamint az interaktivitást: visszakérni és közösen megszűrni az átléteket, megtapasztaltakat. Nagyon örülnek annak, hogy nemcsak az én világot szeretném megosztani velük, hanem én is elfogadom és megtalálom az ő világuk értékeit, szépségeit, mondanivalóját – közöm lesz hozzájuk. Bátorítom, ha egy gyerek a németórák mellett – az egyébként emlékeiben egy-egy szó, mondatfoszlány erejéig élő – cigány nyelvet is tanulni kezdi és tudatosan vállalja ezzel is identitását. Mesélek a cigány művészekről, tanítókról,

költőkről, azokról az emberekről, akik valóban példaképek lehetnek. Értik, tudják, és mindent megpróbálnak magukba szívni.

– Volt-e példa arra, hogy a gyerekeid közül valakit örökbefogadtak, vagy nevelőcsaládba helyeztek ki?

– Sajnos nem, hiszen nem örökbefogadhatóak ezek a gyerekek, mert vagy a testvér iránt még érdeklődik az anyuka, vagy állandó a kapcsolattartás telefonon.

– Akkor a hazagondozás adódna mint lehetőség és mint szakmai feladat. Milyenek az esélyek? Milyen a kapcsolat a vérszerinti családokkal?

– Amióta itt vagyok, megtörtént már egy hazagondozás egy óvodás kislánnyal két hónapon belül. De ezzel azóta is gondok vannak, elképzelhető, hogy újra találkozunk a családdal és a gyermekkel. Aztán volt bent nálunk egy évig egy testvérpár, és ott az anyuka testvére vette magához a gyerekeket.

– Különös dinamikája lehet annak, hogy egy viszonylag állandósuló miliőben – és a lakóotthonok törekszenek is egyfajta biztonságot nyújtó, családhoz közeli megoldásként állandóságot, tartós ellátást, gondoskodást nyújtani, állandó felnőtt gárdával dolgozva – néha szükségszerűen megjelennek a bizonytalanságok, új fordulatok, elveszítettnek hitt személyek: fel-felbukkanó szülők, testvérek, rokonok, nevelőszülők, örökbe fogadni szándékozók, de újabb befogadott gyerekek is érkeznek. Hogyan éli meg a közösség ezeket a történéseket?

– A gyerekek alapvetően örülnének, ha hazakerülhetnének. Azt látják ebből, hogy sikerülhet kikerülni, és ez nekik mennyire jó lehet. Mármint a családba visszakerülő társaik kapcsán élik meg ezt. Nem irigyek, hiszen ez azt üzeni, hogy a bent maradónak is eljőhet ez a perc. Hozzáteszem, hogy a legnagyobb törődés mellett is megtörténhet, hogy valaki nem tud ide beilleszkedni. Nálunk is volt egy nagyon érzékeny, értelmes kisfiú, akinek egyszerűen a nevelőotthoni lét nem volt elviselhető, fokozódtak is a magatartászavarai, és fokozott neurológiai kezelést igényelt. Egyértelműen az volt az irány, hogy kigondozni, vagy visszagondozni egy tényleges családhoz. Nem is tart velünk kapcsolatot, nem is tudunk róla semmit. Megszakított mindent, mert kényszerítés volt az az idő, amit itt töltött.

– Mit hozol a saját gyermekkorodból?

– Nagyon szerető családban nevelkedtem. Nagy szegénységben, nagy nehézségek között éltünk, édesapám beteg lett, édesanyám ápolta erején felül. Emlékszem, hogy 1956-ban nem jött ki az orvos, és anyukám sebészeti beavatkozást végzett el apukámon – ez a fajta bátorság és felelősségvállalás kétségtelesen áttragadt. A szüleim „bedolgozással” neveltek fel: hajnaltól éjszakáig dolgoztak bedolgozóként azért, hogy a gyerekeiknek jobb legyen, hogy tanulhassunk. Hogy pedagógus lettem éppen, az a tudatos pszichológiának is köszönhető, hiszen kitűnő tanuló voltam mindig, és ezért nem kellett sokat tennem, csak a lelki ismeretességem dolgozott – örömet szerezni a szüleimnek. A pályaválasztási tanácsadóban dőlt el: az ügyvédség és a tanárság találtatott hozzám illőnek, végül a tisztább pedagógusi vonal győzött.

– Miért iratkoztál te be a HEFOP2.2 program képzéssorozatába?!

– Ez volt az első és egyetlen továbbképzésem, hiszen én gyermekvédelmisként, még igencsak kezdő vagyok... Köztudott, hogy nagyon nyitott vagyok mindenre, érdekelnek az új dolgok. Azt éreztem, hogy megnyílt egy új terület az életemben, ahol nincsenek ismereteim: anno a pedagógus továbbképzéseken mikor én tartottam bemutatásokat nagyon izgultam, szívesebben tanultam akkor is. Mindig hazavittem valamit, ami kamatozott, tudtam, hogy csak profitálhatok belőle. Most is lelkesen, az újra nyitottan mentem, nem tudtam pontosan, mi fog történni, de vártam. Mikor megkaptuk a programot, néhány dolognak rögtön utánanéztam, hiszen volt amiről már hallottam, olvastam, de olyan is, amit egyáltalán nem ismertem. Összességében egy nagyon jól szervezett, tartalmas program volt, igazán örülök annak, hogy „beiskoláztak”, hogy részt vehettem. Sokat fejlődtem, bizonyos dolgokra ráirányította a figyelmemet, ami sokszor úgy van, hogy azt mondjuk: ezt persze tudom, ezt csinálom nap mint nap, de ilyen tudatos felépítésben, megközelítésből vagy épp töménységben az ember nem találkozik a módszerek, eszközök ilyen kellékárával. Mondhatom, hogy a mindennapjaimban is jobban boldogulok ezáltal, és ugyanakkor konkrétan a tréningeken eltöltött adott időtartamban igazi felgyógyulást, befelé és másokra figyelmet jelentett. Ennek a képzésnek a során nemcsak módszertanilag kaptam segítséget, ismereteket, hanem egyben végre mélyebben megismerhettem a munkatársaimat, a magyar gyermekvédelemben egyébként ismert, főként civil szervezetek kötelékében tevékenykedő szakembereket, trénereket. Mindig azt vártam el egy képzéstől, hogy az elmélet és gyakorlat egyensúlyban legyen. Itt az elméleti igényemet maximálisan kielégítették, a gyakorlati megközelítés szintén nagyon hangsúlyos volt.

– Melyik megismert módszert próbáltad ki?

– Mediáltam, amikor benne voltunk egy olyan helyzetben, hogy az elinduló beszélgetésből – egy héttel voltunk a képzés után – fokozatosan a technika elemeit, kommunikációs eszközrendszerét felhasználva átléptünk a mediációba... Spontán alakult ki, de a lényegi történést, maga a problémamegoldó ülés már a tréningen elsajátítottak alapján – tudatosítva a lehetőséget – folyt. Azóta többször alkalmaztuk. Az Erőszakmentes Kommunikációról korábban olvasva, már „beoltva” érkeztem a tréningre, ahol megerősítést kaptam, és a saját életemben is abszolút használhatónak tartom.

– Az említett „háromórás beszélgetések” során talán ezt lehet leginkább beépíteni, hiszen az is kommunikációról, kommunikációfejlesztésről szól.

– Az önismereti blokkok, a helyzetgyakorlatok, szerepjátékok mind felhasználhatóak a gyerekekkel való munkában, és a maguk konkrétságában olykor egy az egyben átvihető egy-egy feladat mondjuk egy fázósabb téli szüneti délutánon. Amikor házakat összevonunk, és érkeznek hozzánk vendég gyerekek, kiváló ön- és közösségfejlesztő elfoglaltságok lehetnek ezek.

– Személy szerint mi érintett meg ebben a képzési folyamatban? Mi változott a kollégáiddal való viszonyaidban, ha változott egyáltalán? Volt-e hatással rátok mint munka-közösségre ez a folyamat?

– Mindenképpen és érezhetően volt. Már az együtt töltött idő mennyisége is sok volt az eddigiekhez mérve. De a minősége is teljesen más volt. Nem egy értekezleten ültünk együtt, hanem

Fotó: Archiv

olyan folyamatban vettünk részt, ami nekünk és rólunk szólt: mindenkit új oldaláról ismertem meg, és ők is másképpen láthattak engem, mint eddig a mindennapokban. Személyesen alig ismertem a kollégáim nagy részét. Sikerült közelebb kerülnünk egymáshoz, sokkal bátrabban osztottunk meg egymással olyan konfliktusokat, véleményeket, amit azelőtt bizony nem tettünk meg. Az emberi kapcsolatok egyértelműen jobbak lettek a program során. Nagyon jó volt a másikban azt a gazdagságot is meglátni, amit a munkában nem feltétlenül.

– Ezen kívül nincsenek ilyen alkalmak?

– Mindenki nagyon leterhelt, rohan a dolga után. A nap nap utáni konfliktusok, feszültségek gyakran nem oldódnak ki, cipeljük őket magunkkal, nem találunk, nem teremtünk fórumot magunknak a feldolgozásra intézményen belül, pedig nagyon kellene.

– Igen, ezt többször és többen jelezték is, hogy sem csoportos, sem egyéni ventilálás, szupervízió nincsen, noha ez mind a szakmai elakadásokat, mind az emberi törtenéseket árnyalhatná, érthetőbbé, feldolgozhatóvá tenné – megkönnyebbülést hozva az egész kollektívának.

– Tudom, ez pénz, idő, munkaerő kiesés, amire nincs keret. Bizonyos félelem is, hiszen egy ilyen lehetőséggel az emberek elkezdhenének élni, és sokfajta más kérdés is felmerülne, szembe kellene nézni dolgokkal: akkor jó, ha nincs kérdés.

Döbbenetes, hogy nézve beszélgetőpartneremet – aki egy sikeres, teljes pedagógusi pálya után, nyugdíjasként becsöppent a gyermekvédelemben, azt tapasztalja meg, hogy egy szakmailag és emberileg is viszonylag kevés támasszal ellátott területen van magára hagyva egy neheztett terepen: nehéz gyerekek, kemény problémák. Tulajdonképpen a rendszer nem tud neki segíteni, hanem feladat elé állítja, amit csak a személyes, és ezért egyéni és esetlegesen meglévő kvalitásaival old meg. Nyilvánvalóan vannak bizonyos jogszabályra épülő minimum előírások, szakmai sztenderdek, ami szerint el kell látni egy adott feladatkört, de tapasztalatom szerint ezek is esetlegesen kidolgozottak, és ezen túl nincsen egyfajta tudatos, eleve beépített segítségnyújtás a rendszerben,

ami a munkaerő megtartásának, fejlesztésének, megerősítésének a záloga. Persze, hogy a rendszer örül a Marikához hasonló munkaerőnek, hiszen bejön egy ember, akinek a tartalékait „leszívhatja”.

– Kiszámítható, megmérhető egyáltalán a munkaerő minősége?

– Az a típus vagyok, aki magát az üstökénél fogva húzza ki a bajból, és nem vár külső segítségre. Mert még van miből adnom, mert még megújulnak az energiáim. De ez valóban rajtam, és nem a rendszeren, az intézményesült gyermekvédelmen múlik. Illetve nagyon izgalmas volt mindig az is az életemben, ahogyan rám találtak feladatok. Ez szintén rendkívül érdekes, mindig kihívásként élem

meg, és ez rengeteg többlet erőt szabadít fel bennem. Nagyon fiatalon, iskolavezetésben dolgoztam több mint tíz évig, a rendszerváltozás után egyházi iskolába hívtak magyartanárnak – ezt lehetőségnek éreztem, és elfogadtam a felkérést. Mindig nehéz helyzetben értem el eredményeket a gyerekekkel: Csepelen vittem az iskolát, de országos versenyeket megnyert tanulóink voltak, ebben az időszakomban is elismertek a kollégáim, a gyerekek is. A keresztény iskolában is országos első helyezett versmondó gyereke volt. Magamból és a rám bízott gyerekekből is a maximumot törekszem kihozni. Úgy érzem, hogy egész életemben az átlagosnál nagyobb kihívások értek, és saját belső késztetésemből igyekeztem is megfelelni nekik. A saját gyerekeimnek is megadtam mindent, ami a napjainkba csak belefért, nem véletlen, hogy kiegyensúlyozott, harmonikus családban élnek. Most úgy gondolom, hogyha akkor meg tudtam ezt adni a gyerekeimnek, miért ne adhatnék magamból a mások gyerekeinek is? Olyan gyerekeknek, akik nem a saját családjukban élnek, de ugyanúgy hozzám szegődtek, mint korábban is a tanítványaim – és mondom ezt szentimentalizmus és világmegváltás nélkül. Egyszerűen ahol vagyok, magamat adom, és ha szükség van rám, ezzel másoknak is segíthetek, miért ne tenném. Igaz, mások is mondják, hogy ez egy nehéz terület, ezek a gyerekek kegyetlen sorsúak, de lehet, hogy pont ez vonz hozzájuk: impulzív gyerekek között visszafogott tartással és halk szóval, személyes mintával érem el a fontos vagy épp a napi dolgokat. Addig csinálom, amíg 100%-ban jelen tudok lenni. Proust szerint az élet utazás: az első felsírásunktól az utolsó leheletünkig tart, vagy fogalmazhatjuk úgy is, hogy a tudat utolsó világos észleléséig. Az én mottóm is ez. Hogy ezen az utazáson mit tehetünk meg, amit a környezetünk határai engednek, illetve a saját akaratunk és vágyaink merre sodornak, hogyan toljuk ki ezeket a korlátokat – mi az út, ez az életünk maga. A lehetőségek mezeje, ahol a 12 gyerekekkel is most vagyunk: ezek az anyémekek és az övék is.

Győrfi Éva